

СКРАЙБІНГ-ВІДЕО ЯК МЕТОД АУДІОВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Інтеграція у європейський та світовий освітній простір є одним з ключових пріоритетів розвитку вищої освіти України. Вирішення цього завдання передбачає імплементацію принципів Болонського процесу, гармонізацію національних стандартів вищої освіти з європейськими вимогами та критеріями забезпечення якості освіти, розвиток вивчення іноземних мов та міжкультурних комунікацій, поглиблення партнерських зв'язків між українськими і закордонними університетами.

З метою забезпечення якості даного процесу викладачі вищої школи удосконалюють зміст освітньо-професійних програм, навчального контенту, впроваджують в освітній процес інноваційні технології навчання.

Сучасні інноваційні технології дозволяють ефективно візуалізувати навчальний матеріал та значно урізноманітнити способи його подачі. Візуалізація та аудіовізуалізація навчальної інформації відіграють важливу роль у підвищенні ефективності навчального процесу у вищій школі. Вони допомагають кращому сприйняттю, глибокому засвоєнню та запам'ятовуванню навчальної інформації; стимулюють активний науковий пошук та розвивають самостійну творчу активність студентів.

Одним із сучасних та ефективних методів аудіовізуалізації навчальної інформації, який останнім часом все частіше використовується у вищій школі, є скрайбінг-відео. Поєднання аудіо та відео сприяє залученню слухового та зорового сприйняття студентів, що значно покращує засвоєння матеріалу. Динамічні малюнки та написи краще фокусують увагу та підтримують інтерес аудиторії порівняно зі статичними презентаціями. Доцільним є його використання для візуалізації лекцій з різних дисциплін, пояснення складних тем, створення інструкцій, презентацій проєктів. Тому актуальність обраної проблематики не викликає сумнівів.

Аналіз останніх наукових досліджень показує важливість проблеми візуалізації та аудіовізуалізації навчального матеріалу з метою активізації пізнавальної та мисленнєвої діяльності студентів. Дослідження в цій галузі були проведені такими вченими, як А. Алексюк, Д. Безуглий, В. Каплінський, В. Кобаль, З. Курлянд, О. Лаврентьєв, О. Малихін, Г. Матуков, І. Павленко, А. Тютюнник та ін. Проблеми скрайбінгу як методу візуалізації інформації вивчали Л. Білоусова, П. Богуш, М. Букач, В. Василюк, Р. Гуревич, А. Данко, О. Демчук, Н. Житеньова, Г. Зоріна, Я. Коробейникова, В. Мовчан, С. Нагорняк, Л. Онофрійчук, Е. Парк, В. Редькіна, Н. Сидорчук, Т. Сорока, О. Ярмошук та ін. Значна кількість досліджень свідчить про важливість вивчення цього методу, особливостей його впливу на ефективність розумової діяльності студента.

Мета нашого наукового пошуку полягає у визначенні орієнтовних правил створення скрайбінг-відео та виявленні основних онлайн-сервісів, які допомагають у створенні такого аудіовідеопродукту.

Візуалізація навчальної інформації є надзвичайно актуальною в сучасному освітньому процесі вищої школи. Сучасне покоління студентів зростає в епоху домінування візуальних способів комунікації та сприйняття контенту через соціальні мережі, відео, месенджери. Візуальні елементи (схеми, діаграми, відео, 3D-моделі) дозволяють унаочнити абстрактні поняття, концепції, процеси, явища, що сприяє кращому їх розумінню студентами. Яскраві, інтерактивні візуальні матеріали стимулюють інтерес, зосереджують увагу, заохочують до активної участі в навчанні на відміну від традиційної подачі матеріалу.

Аудіовізуалізація дозволяє викладачам вищої школи використовувати нові, більш гнучкі та інтерактивні підходи до організації освітнього процесу. Мультимедійні презентації з відео, анімаціями, графікою замінюють класичний виклад матеріалу, роблячи заняття більш динамічними та наочними. Інтерактивні навчальні відео дозволяють студентам переглядати матеріал у зручний час, зупиняти, повертатися до складних моментів. Симуляції, 3D моделювання, віртуальна реальність допомагають моделювати різні процеси, експерименти в інтерактивному форматі [2; 5]. Отже, аудіовізуалізація навчальної інформації є важливим напрямком підвищення ефективності та якості вищої освіти відповідно до потреб інформаційного суспільства.

Одним із сучасних і дієвих методів аудіовізуалізації навчальної інформації у вищій школі є скрайбінг-відео, який урізноманітнює подачу теоретичного матеріалу. Дослідники Л. Білоусова та Н. Житеньова визначають скрайбінг «як технологію візуалізації, що реалізує відображення ключових аспектів навчального матеріалу, таких як властивості об'єкта навчання та його внутрішні і зовнішні зв'язки. Ця технологія використовує прості графічні елементи, такі як малюнки, піктограми, символи, слова, схеми та діаграми, які послідовно створюються на екрані відповідно до усного викладу викладача або аудіоряду [1, с. 39]. На перший погляд використання цього методу подачі інформації здається не дуже зручним для викладача, оскільки вимагає базових навичок малювання. Проте, справжня сутність техніки скрайбінгу полягає в створенні досить простих зображень, що, хоча і передбачає певні навички, проте зовсім не вимагає художнього таланту. У сучасному контексті скрайбінг є інноваційною технікою, яка допомагає привернути увагу студентів, забезпечує їх додатковою інформацією та виокремлює основні моменти.

Існує різниця між поняттями «скрайбінг» і «скрайбінг-відео». Скрайбінг (*scribe – занотовувати, креслити*) є технікою візуалізації інформації шляхом синхронізованого з аудіопоясненням малювання різних образів, символів, написів на чистому тлі (дошці, планшеті, комп'ютерній програмі). Скрайбінг може відбуватися як у живому режимі, так і створюватися заздалегідь як відео.

Скрайбінг-відео – це кінцевий продукт, підготовлений аудіовізуальний контент, створений за допомогою техніки скрайбінгу. У ньому поєднано аудіодоріжку (голосове пояснення) з анімованою візуалізацією у формі малюнків, схем, написів, що з'являються синхронно з аудіо [5]. Отже, скрайбінг-відео є цифровим контентом, підготовленим за допомогою техніки скрайбінгу, що поєднує аудіо та анімовану візуалізацію малюнками для навчальних цілей.

Важливим для нашого дослідження є питання визначення основних правил створення скрайбінг-відео. На основі вивчення наукових джерел [1; 2; 3; 4; 5], власного практичного досвіду створення скрайбінг-відео ми пропонуємо дотримуватись таких правил:

- чітке планування структури та сценарію відео; визначення основних повідомлень, які потрібно проілюструвати та послідовності розкриття тем;
- підготовка якісного аудіо-супроводу: чіткий, виразний голос лектора є ключовим у скрайбінг-відео;
- дотримання принципу простоти: доцільно використовувати прості образи, символи, піктограми замість складних деталізованих зображень;
- обмеження кількості кольорів: оптимальними є 3-5 основних кольорів для збереження чіткості та лаконічності;
- синхронізація візуальних елементів з аудіо: ілюстрації мають з'являтися синхронно з поясненнями лектора;
- розподіл складної інформації на невеликі логічні блоки: кожен блок візуалізується окремо;

– використання стилізованих образів, метафор для абстрактних понять, що допомагає краще їх зрозуміти;
 – чергування статичних зображень з анімованими, оскільки рух привертає більше уваги;

- врахування принципу візуальної грамотності: контрасту, наочності, балансу.
- створення відео оптимальної тривалості: 5-10 хвилин для однієї теми;
- завершення скрайбінг-відео стислим узагальненням та висновками.

Дотримання цих правил дозволить створювати якісні, захопливі скрайбінг-відео для ефективної візуалізації навчального контенту. Перевагою скрайбінг-відео є те, що відеоролик можна використовувати безліч разів, оскільки цей метод інтелектуальної діяльності викликає у студентів особливу зацікавленість.

Для створення скрайбінг-відео у вищій школі можна використовувати різноманітні онлайн-сервіси та програми. Ось деякі популярні з них:

VideoScribe (<https://www.videoscribe.co/>) – один з найвідоміших і потужних онлайн-сервісів для скрайбінгу, що має велику бібліотеку готових зображень, анімацій, можливість імпорту власних зображень та підтримує озвучування і запис екрану.

PowToon (<https://www.powtoon.com/>) – хмарний сервіс для створення анімованих презентацій, відео у стилі скрайбінгу: у нього простий інтерфейс, багато шаблонів та можливість імпорту файлів.

Doodly (<https://www.doodly.com/>) – онлайн-конструктор скрайбінг-відео з великою бібліотекою ілюстрацій, анімацій у форматі ручних малюнків, який дуже зручний для створення коротких відео.

Animaker (<https://www.animaker.com/>) – ще один хмарний сервіс для створення анімованих роликів, презентацій, інфографіки з використанням технік скрайбінгу.

Explaindio (<https://explaindio.com/>) – програма для запису скрінкастів з можливістю додавання текстових написів, малюнків у режимі реального часу.

Renderforest (<https://www.renderforest.com/>) – онлайн-платформа для створення різних типів відео, у тому числі скрайбінг-відео з великим вибором шаблонів.

Крім онлайн-сервісів, можна використовувати спеціалізовані програми, як от VideoScribe, Sparkol VideoScribe тощо. Вибір залежить від потреб, бюджету та навичок користувача. Деякі сервіси пропонують безкоштовні обмежені версії, а також тарифні плани для розширених можливостей.

Приходимо до висновку, що скрайбінг-відео представляє собою інноваційний метод невербальної передачі знань, творчої візуалізації інформації, що сприяє спрощеному та швидкому засвоєнню нового матеріалу, а також розвитку комунікативних навичок, креативного та системного мислення студентів. Скрайбінг-відео, як метод аудіовізуалізації навчальної інформації, трансформує викладання у більш інтерактивний, студентоцентризований процес, підвищуючи якість засвоєння знань через залучення різних каналів сприйняття інформації. Щодо перспектив подальших розвідок, важливим, на нашу думку, є дослідження використання цієї техніки в процесі викладання різних навчальних дисциплін, а також можливості інтеграції скрайбінг-відео в онлайн-навчання.

Список використаних джерел

1. Білоусова Л. І., Житеньова Н. В. Візуалізація навчального матеріалу з використанням технології скрайбінг у професійній діяльності вчителя. *Фізико-математична освіта*. 2016. Вип. 1. С. 39-47.
2. Данко А. Скрайбінг як метод візуалізації навчального матеріалу. *Проблеми сучасного підручника*. 2023. Вип. 31. С. 72-82.
3. Нагорняк С. Скрайбінг як продуктивний та інтерактивний засіб для візуалізації інформації. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 55, Т. 2. С. 238-245.

4. Онофрійчук Л. О. Скрайбінг як сучасна форма візуалізації навчального матеріалу в закладі вищої освіти. *Народна освіта*. 2020. Вип. 1. С. 61-66.
5. Сидорчук Н. Г. Скрайбінг: інновації та традиції аудіовізуальної підтримки навчального процесу. *Креативна педагогіка: наук.-метод. журнал*. Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. Житомир: Полісся, 2016. Вип. 11. С. 57-64.

Марія ГОЛОВАНЬ

СТОРИТЕЛІНГ ЯК ДІЄВИЙ МЕТОД АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

На сучасному етапі розвитку вищої освіти в Україні актуальною є проблема якості професійної підготовки фахівців, яка визначається не тільки змістом освітньо-професійних програм, належною матеріально-технічною базою закладу вищої освіти, особливостями практичної підготовки, але, насамперед, професійною компетентністю викладача вищої школи. Висока кваліфікація професорсько-викладацького складу вищої школи передбачає поєднання глибоких знань, практичного досвіду, педагогічних навичок, наукової діяльності, безперервного розвитку та здатності мотивувати студентів.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів є важливим завданням у процесі здобуття якісної вищої освіти, яке стоїть перед викладачем. Вона здійснюється шляхом застосування мультимедійних технологій, використання практико-орієнтованих завдань, групової роботи студентів, впровадження проектних та інтерактивних методів навчання. Серед сучасних методів інтерактивного навчання особливе місце займає сторітелінг (storytelling) як інноваційний спосіб моделювання професійної діяльності.

Аналіз наукових джерел показує, що в сучасному педагогічному дискурсі виникли прямо протилежні думки щодо використання даного методу: від абсолютного неприйняття до явно завищених очікувань. Ця проблема вивчається як вітчизняними, так і зарубіжними вченими. Це наукові праці українських учених (Н. Бондаренко, М. Василюшина, Н. Гущина, О. Караманов, К. Крутій, С. Паламар, Л. Панченко, І. Побідаш, Т. Черненко та ін.) та зарубіжних учених (К. Гопіус, Р. Йенсен, Н. Дуарте, Дж. Кемпбел, Р. Маккі, А. Сіммонс, П. Сміт та ін.).

Сторітелінг («story» – історія; «telling» – розповідати) – ефективний метод донесення інформації до аудиторії шляхом розповідання історій з реальними або вигаданими персонажами. Він поєднує в собі психологічні, управлінські та інші аспекти і дозволяє не лише ефективно донести інформацію до слухачів, але й мотивувати їх на певні вчинки і отримати максимально високі результати [1].

Ця техніка широко використовується в різних сферах, таких як маркетинг, освіта, бізнес-презентації та публічні виступи. У вищій школі сторітелінг застосовується як дієвий метод впливу на характер навчально-пізнавальної діяльності студентів, оскільки є потужним інструментом донесення викладачем певних ідей, цінностей, передачі знань і створення емоційного зв'язку в аудиторії.

Потрібно зазначити, що сучасне студентство є специфічною соціальною групою, яка має низку характерних рис та особливостей, зумовлених викликами та тенденціями сьогодення. Більшість сучасних студентів належать до покоління, яке виросло в епоху цифрових технологій та інтернету. Вони є досвідченими користувачами гаджетів, соціальних мереж та онлайн-ресурсів. Студенти часто намагаються поєднувати навчання з роботою, громадською діяльністю чи хобі, що вимагає від них вміння ефективно розподіляти час і виконувати кілька завдань одночасно. Також сучасні студенти цінують можливість вибору та гнучкі форми навчання, такі як он-лайн курси, дистанційне